

Voordoelen (modellen, hardop denken)

De tekst hieronder gebruikt u bij opdracht 3. U doet dan op het bord voor hoe u een gedicht schrijft.

Hardopdenktekst

Zelf vind ik het best erg voor de mensen in Egypte wat er allemaal in hun land gebeurt. Ik begrijp het ook niet goed. Om te laten zien wat ik ervan vind ga ik een gedicht maken. Want in een gedicht kun je vaak goed uitdrukken wat je ergens bij voelt.

Op het bord	Wat u zegt
	Ik bedenk eerst wat woorden die ik in mijn gedicht zou kunnen gebruiken.
Vechten, straat, mensen, brand, rook, doden en gewonden, waarom, geschreeuw, wapens, oorlog, vrede.	Ik probeer nu wat zinnen te maken met die woorden. Ik kan ze misschien niet allemaal gebruiken, maar vast wel een paar.
Ik zie straten gevuld met rook Auto's en huizen branden	Dat klinkt op zich goed, maar nu verder. Het zou mooi zijn als ik woorden kan laten rijmen. Dat zie je veel in gedichten. Wat rijmt er op rook... en op handen...? Dit bijvoorbeeld!
Ik zie mensen in nood en kinderen ook In wanhoop heffen ze hun handen.	Nu rijmen de zinnen om en om. Dat vind ik wel origineel. Ik heb voor bijzondere woorden gekozen (wanhoop, heffen), zodat de zin mooier klinkt. Bovendien heb ik op het filmpje ook echt gezien dat mensen hun handen in de lucht staken. Deze zinnen gaan duidelijk over wat ik zie van de situatie in Egypte. Ik wil ook nog zeggen wat ik ervan vind en wat ik erbij voel. Dat is misschien wel een mooie indeling voor mijn gedicht. Eerst wat zie ik? Dan wat voel ik? Dus eerst een stukje over: Wat zie ik? Dat heb ik nu al.
Wat is dit toch verspilde tijd, Waar gaat het daar toch heen? Al dat vechten en die strijd, Straks sta je daar alleen.	En nu een stukje over wat ik ervan vind. Ik ga het net zo doen als het eerste stukje: vier regels, met om en om rijm. Want dat is origineel, anders dan anders. En ik wil duidelijk maken dat ik niet begrijp waarom er zoveel geweld gebruikt moet worden om problemen op te lossen. Het wordt er toch niet beter van.
Leg de wapens stil. Luister naar het geluid van vrede. Zonder pijn of geschreeuw. Voor oorlog is geen reden.	Ik schrijf nog één stukje om extra duidelijk te maken wat ik nou eigenlijk wil, namelijk vrede. En om het gedicht mooi af te ronden. Hiervoor gebruik ik weer dezelfde vorm (vier regels, om en om rijm). En ik heb gespeeld met taal door te zeggen: luister naar het geluid van de vrede. Dat kan natuurlijk niet letterlijk, maar het klinkt wel erg mooi.
	Ik ben wel tevreden zo over mijn gedicht. Eerst een stukje over: Wat zie ik? Dan een stukje over: Wat vind ik/wat voel ik? En op het eind een afronding.

Nu heb ik een eerste versie van mijn gedicht. Misschien dat ik er later nog iets aan verander. Maar nu mogen jullie proberen een gedicht te maken.

Handleiding Les 1

Vooraf

Deze schrijfles sluit aan bij het Nieuwsbegriponderwerp van deze week: De onrust in Egypte. De schrijftaak die deze week centraal staat, is **het maken van een gedicht over Egypte**. Deze opdracht hoort bij het genre **fictie**. De leerlingen maken hun gedicht volgens een basisindeling, maar zijn verder vrij in de inhoud en vorm van wat ze opschrijven.

De lessen in het kort: De schrijftaak bestaat uit twee lessen.

- In les 1 bereiden de leerlingen de schrijftaak voor (film kijken, kijken hoe u het schrijven van een gedicht voordoet, inhoud verzamelen door gesprek en associatie), schrijven de leerlingen een eerste versie van hun gedicht en lezen een aantal leerlingen hun gedicht voor.
- In les 2 maken de leerlingen hun gedicht definitief worden de gedichten gebundeld, gepubliceerd of verstuurd (zie voor mogelijkheden opdracht 11). Daarna kijken ze terug op de schrijftaak.

Vorbereiding: Maak duo's van twee *schrijfmaatjes*. Zorg voor een map per leerling waarin zij hun (papieren) schrijfproducten kunnen bewaren: de schrijfmap. Zet het jeugdjournaalfilmpje klaar op www.nieuwsbegrip.nl. Als u met uw leerlingen dit filmpje al uitgebreid bekeken heeft, hoeft u het niet per se nog eens te bekijken. Zorg voor printmogelijkheden als u leerlingen op de computer laat werken.

Materiaal

- Voor elke leerling een schrijfo opdracht.
- Voor iedere leerling een kopie van het leerlingblad *Eerst bedenken*¹.
- Voor de instructie aan de leerlingen de *hardop-denktekst*.

OPDRACHT 1 **Waarom ga je schrijven: Nieuwsbegripfilmje kijken**

1. Bekijk met de leerlingen het jeugdjournaalfilmpje op www.nieuwsbegrip.nl.
2. Laat de leerlingen vraag 2 en 3 beantwoorden.

OPDRACHT 2 **Wat voor tekst schrijf je en voor wie: een gedicht over Egypte**

Leg de leerlingen uit dat ze een gedicht mogen schrijven over Egypte. In een gedicht kun je vaak goed uitdrukken wat je ergens bij voelt. Bespreek de uitleg en maak duidelijk dat een gedicht een beetje spelen met taal is.

¹ Te downloaden op www.nieuwsbegrip.nl. Kijk bij Download & print, Stappenplannen, Nieuwsbegrip Schrijven en kies: Leerlingblad.

OPDRACHT 3 Kijken naar de taak: zo pak je het schrijven van een gedicht aan

1. Gebruik de hardop-denkttekst en doe hiermee de schrijftaak klassikaal voor. Leg nadruk op de inhoud en vorm waarvoor u kiest: rijmen, herhaling, eerst een stukje over: wat zie ik? Dan een stukje over: Wat vind ik/voel ik? En tot slot een afronding.
2. Laat de duo's de opdracht maken en bespreek met hen kort de antwoorden.

Herinner de leerlingen aan de vijf vragen van *Eerst bedenken*.

Vraag	Vandaag
1. Wat voor tekst schrijf je?	een gedicht over Egypte
2. Aan of voor wie schrijf je?	voor mezelf/een speciaal iemand/anderen
3. Waarom schrijf je?	om een gevoel over te brengen
4. Wat schrijf je?	wat ik vind van en voel bij Egypte
5. Hoe schrijf je het op?	eerst een stukje over wat ik zie, dan wat ik voel en dan een afronding.

OPDRACHT 4 Wat ga je schrijven: een woordenweb maken voor je gedicht

Laat de leerlingen hun woordenwebs maken. Leg uit dat ze bij één woordenweb woorden zetten over wat ze hebben gezien van de situatie in Egypte, en bij het andere over wat ze vinden/voelen.

OPDRACHT 5 Hoe ga je schrijven: zinnen maken

Bespreek de uitleg en laat de leerlingen de opdracht maken.

Ondersteun de leerlingen die er moeite mee hebben, bijvoorbeeld door tips te geven waar ze over kunnen schrijven: over wat op straat gebeurt, hoe de stad er uitziet, welke mensen het treft, hoe het voor kinderen is enzovoort.

OPDRACHT 6 Schrijven: een eerste versie maken

De leerlingen schrijven de eerste versie van hun gedicht.

OPDRACHT 7 Voorbeeldgedichten lezen of beluisteren

Laat een aantal leerlingen die dit willen hun gedicht voorlezen. En/of hang de gedichten op en geef de leerlingen gelegenheid de gedichten te lezen.

OPDRACHT 8 Controleren: je eerste versie bekijken

Geef de leerlingen de tijd om nog een keer hun tekst door te lezen met behulp van de checklist in de opdracht. Wat ze willen, veranderen ze.

Afronding

Rond de les af met het maken van afspraken over het eventueel printen en bewaren en eventuele andere voorbereidingen voor les 2. Vertel de leerlingen dat ze in de volgende les hun gedicht definitief zullen maken.

Handleiding Les 2

Materiaal

- Voor iedere leerling schrijfofdracht 2.
- Voor iedere leerling een kopie van het leerlingblad *Eerst bedenken*.

Vooraf

Vorkennis: Herinner de leerlingen aan les 1. Wat hebben ze toen gedaan? Herhaal met hen de vijf punten uit *Eerst bedenken*:

1. Wat voor tekst schrijf je?
2. Aan of voor wie schrijf je?
3. Waarom schrijf je?
4. Wat schrijf je?
5. Hoe schrijf je het op?

Schrijfmaatjes: Vertel de leerlingen dat ze straks weer schrijfmaatjes vormen om bij elkaar te kijken hoe ze hun gedicht nog kunnen verbeteren. Maak duidelijk dat je een tekst vaak nog kunt verbeteren. Het is goed om het aan een ander te laten lezen. Die kan dan vertellen hoe de tekst beter kan worden.

OPDRACHT 9

Reageren: het gedicht van je schrijfmaatje bekijken

1. Benoem waar de leerlingen op moesten letten bij het schrijven van de eerste versie van hun gedicht. Besteed vooral aandacht aan inhoud en vorm: wat zie ik, wat vind ik, afronding, rijm, herhaling.
2. Laat de leerlingenkoppels hun gedichten uitwisselen en de checklist op het opdrachtblad van hun schrijfmaatje invullen.

OPDRACHT 10

Herschrijven: het definitieve gedicht maken

Laat de leerlingen een definitief gedicht maken op papier of op de computer (en daarna printen). Loop tussen de leerlingen door en help hen waar nodig, bijvoorbeeld met de opmaak. Bij het definitief maken kunnen de leerlingen:

- Hun tekst verbeteren.
- Het gedicht verfraaien met kleuren, andere letters, een tekening enzovoort.

OPDRACHT 11

Het gedicht bewaren en/of opsturen

Laat de leerlingen die dit willen hun gedichten voorlezen. Bespreek de overeenkomsten en verschillen en haal de goede punten eruit. Laat ook de leerlingen hun mening geven. Besluit wat er verder met de gedichten gebeurt. Mogelijkheden zijn: ophangen op school, plaatsen op de website van de school, boekje van maken, mailen naar de ouders.

OPDRACHT 12 Terugkijken: het schrijven bespreken

Laat de leerlingen de vragen maken. Geef een aantal leerlingen de beurt om terug te kijken op hoe ze het aangepakt hebben, en te vertellen wat goed ging en wat nog beter kan.

Afronding: Laat de leerlingen de opdrachten en hun werk opbergen in hun map. Geef de leerlingen een compliment voor hun inzet.

Beoordeling:

Wilt u een beoordeling geven aan de gedichten, gebruik dan deze *rubrics*. Markeer steeds in welk vak (1, 2, 3 of 4) u het gedicht vindt passen.

Wat zie ik?	1	2	3	4
Heeft het gedicht een deel over wat de leerling ziet?	Een enkel beschrijvend woord.	Meer dan een enkel beschrijvend woord.	Een aantal beschrijvende dichtregels.	Een uitvoerige of gedetailleerde beschrijving.

Wat voel ik?	1	2	3	4
Heeft het gedicht een deel over wat de leerling voelt?	Een enkel woord over gevoel.	Meer dan een enkel woord over gevoel.	Een aantal dichtregels over gevoel.	Een uitvoerig deel met dichtregels over gevoel.

woordkeus	1	2	3	4
Bevat het gedicht originele, verrassende vondsten?	Geen originele, verrassende vondsten.	Een enkel origineel, verrassend woord.	Een originele, verrassende, dichtregel.	Meer dan een originele, verrassende dichtregel.

zinsformulering	1	2	3	4
Zijn de zinnen goed geformuleerd?	Een enkele goed geformuleerde zin.	Minstens de helft van de zinnen goed geformuleerd.	Minstens driekwart van de zinnen goed geformuleerd.	Alleen sporadische zwakke of foute formuleringen

Naar verwachting scoren Nieuwsbegrip A-leerlingen in 1 en 2 en Nieuwsbegrip B-leerlingen in 3 en 4.

Bewaar uw beoordelingen.